

LAUSUNTO

Helsinki, 5.5.2020

EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA

Viite: VNS 1/2020

Asia: Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021-2024

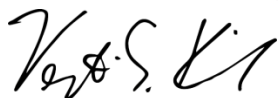
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 234 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä 75 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja:

Pääsihteeri Vertti Kiukas, vertti.kiukas@soste.fi, puhelin 040 592 4287

Pääekonomisti Jussi Ahokas, jussi.ahokas@soste.fi, puhelin 050 308 6870

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas

pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ

- SOSTE pitää hallituksen kevään 2020 aikana päättämien koronaepidemiaan vastaamiseen liittyvien talouspoliittisten toimien kokonaisuutta pääasiassa hyvänä, mutta toivoo jatkossa tarkempaa finanssipolitiikan kohdentamista. Yhteiskunnassa heikoimmassa asemassa olevien tilanteen helpottaminen pitää nostaa finanssipolitiikan tavoitteissa korkealle.
- Palvelua tuottavien järjestöjen koronakriisin aikainen tuki on saatava perille nopeasti. SOSTE esittää, että ensi vaiheessa tukipakettiin varataan 20 miljoonaa euroa.
- On tärkeää, että epidemian väistymisen jälkeen talouspolitiikalla tehdään taloudelle tilaa elpymään kuitenkin samalla kestäviä talouden rakenteita luoden.
- SOSTE pitää tärkeänä, että koronaepidemian vaikutuksia pienituloisiin, työttömiin, osatyökykyisiin ja paljon sairastaviin seurataan tiiviisti ja havaittuihin tarpeisiin reagoidaan välittömästi esimerkiksi
 - lisäämällä järjestöjen kansalaistoiminnan resursseja kohdennetusti ja kompensoimalla järjestöavustuksiin Veikkauksen rahapelituottojen alenemat
 - huolehtimalla kuntien resursseista ja varmistamalla peruspalveluiden saatavuus kriisin aikaan ja sen jälkeen
 - pitämällä sairaalat kriisin aikana toimintakykyisinä ja terveydenhuoltojärjestelmä valmiina vastaamaan kaikkiin kansalaisten terveyteen liittyviin tarpeisiin
 - joustavoittamalla sosiaaliturvaa ja etuuksien saamisen ehtoja sekä varmistamalla etuuksien nopea maksatus
 - puuttamalla ylivelkaantumisen seurauksiin talous- ja velkaneuvonnan resursseja, sosiaalista luototusta, ja kevyempiä velallisten maksuohjelmia lisäämällä sekä joustavampia velkajärjestelyjä kehittämällä
- Pidemmän aikavälin toimenpiteinä SOSTE suosittelee
 - sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenteiden uudistamisen nopeaa läpiviemistä sekä palveluiden sisältöjen ja vaikuttavuuden jatkuvaa määrätietoista kehittämistä
 - uuden asiakasmaksulainsäädännön toimeenpanoa ja sairastamisen hinnan alentamista
 - lääkehuollon säästöjen hakemista rationaalisen lääkehoidon keinoja käyttämällä
 - perusturvan tason korottamista asteittain kohti viitebudjettien määrittelemää kohtuullisen minimin tasoa
 - osatyökykyisten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien palvelujen riittävää resursointia (nettolisäys menoihin n. 70 milj. euroa)
 - välillisten verojen korotusten kompensointia pienituloisille myös etuuksien korottamisen kautta
 - elintarvikkeiden sokeri-, suola- ja rasvapitoisuuksien perusteella kannettavan terveysperusteisen veron käyttöönottoa (nettolisäys valtion tuloihin 500 milj. euroa).

Koronatoimet ja finanssipoliittinen linja tulevina vuosina

Koronaepidemian seurauksena vuoden 2020 kevään julkisen talouden suunnitelmassa finanssipolitiikan painopiste on siirtynyt välittömiin toimenpiteisiin, joilla epidemian taloudellisiin vaikutuksiin pyritään vastaamaan. SOSTE pitää kevään aikana päätettyjä talouspoliittisia toimenpiteitä kokonaisuutena hyvänä ja välttämättömänä Suomen talouden rakenteiden varjelemisessa. On tärkeää, että laaja konkurssiaalto saadaan torjuttua ja työttömyyden nousu pidettyä maltillisena ja väliaikaisena. Mitä pienemmillä rakenteellisilla vaurioilla kriisijästä selvitään, sitä paremmat mahdollisuudet taloudella on toipua kriisiä edeltäneelle kasvu-uralle nopeasti.

Vaikka finanssipolitiikan kohdentaminen tällaisessa tilanteessa on haastavaa ja oikeiden kanavien löytäminen valtion tuen jakamiseksi yksityiselle sektorille on vaikeaa, SOSTE toivoo kohdentamiseen kiinnitettävän vieläkin enemmän huomiota jatkossa – esimerkiksi toukokuun lisäbudjetissa. Tämä on tärkeää sekä kriisitoimien hyväksyttävyyden että toimenpiteiden välittömien vaikutusten näkökulmasta.

SOSTE pitää tärkeänä, että toimenpiteissä painottuvat yhteiskunnassa heikoimmassa asemassa olevien ryhmien tilanteen helpottaminen ja heidän hyvinvointinsa tukeminen sekä toimintakyvyn vahvistaminen. Toistaiseksi tähän on vastattu hienosäätämällä sosiaaliturvajärjestelmää, mutta epidemian helpottaessa ja sitä seuraavien elvytystoimien tullessa ajankohtaiseksi myös laajemmat hyvinvointi-investoinnit ihmisten perusturvaan, palveluihin sekä muuhun tukeen pitää nostaa toimenpiteiden keskiöön. Nyt on mahdollista ottaa rohkeitakin askeleita ihmisten voimavaroja ja osallisuutta lisäävien rakenteiden luomisessa – eli niin sanottujen strategisten hyvinvointi-investointien alueella.

Vaikka julkisen talouden tila on kevään aikana heikentynyt julkisen sektorin alettua kannatella Suomen taloutta laaja-alaisesti, nopeisiin julkisten menojen leikkauksiin perustuviin tasapainotustoimiin ei pidä tulevina vuosina lähteä. Valtion velkakestävyys on edelleen hyvä ja Euroopan keskuspankin toimet kriisin aikana ja sen jälkeen tukevat maksukykyä jatkossakin. Leikkausten sijaan on valittava kestävä kasvun tie, joka nojaa vaikuttaviin hyvinvointi-investointeihin, monipuolisiin rakenteellisiin uudistuksiin ja korkeamman kansantalouden tuotantopotentiaalin rakentamiseen tätä kautta. Jatkossa on siis nojattava entistä vahvemmin hyvinvointitalouden strategiaan, jossa hyvinvointivaikutusten arviointi ja politiikan tekeminen hyvinvointitavoitteet edellä ovat keskiössä.

Palvelua tuottavien järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen vaatii välittömiä toimia

Suurin puute hallituksen päättämässä koronaepidemian aikaisissa tukitoimissa ja finanssipolitiikan suuntaamisessa on ollut se, että palveluita tuottavat sosiaali- ja terveysjärjestöt on jätetty toimien ulkopuolelle ilman mitään lupautta konkreettisesta tuesta. Tämän seurauksena monia järjestöjä uhkaa toiminnan alasajo ja pahimmassa tapauksessa konkurssi.

Sote-järjestöjen palveluntuotannossa on kymmeniä tuhansia työpaikkoja. Palveluja tuottavia järjestöjä on noin 1000, näistä 4/5 tekee työtä sosiaalipuolella. Palveluja tuotetaan pääosin yhdistyksinä ja säätiöinä, vain reilut 70 on yhtiöittänyt toimintansa tai osan siitä. Järjestöt ovat suuria

kuntoutuksen, lastensuojelun, vanhustenhuollon, päihdehuollon, kehitysvammahuollon ja asumispalvelujen tuottajia. Toiminnan kohderyhmänä ovat siis pääasiassa yhteiskunnassa heikommassa asemassa olevat. Kyseessä olevaa toimintaa ei tehdä avustusrahalta, vaan pääosin Kelan, sairaanhoitopiirien ja kuntien ostopalveluilla. Osa toiminnasta on jo nyt keskeytetty koronakriisin seurauksena, eikä tulovirtoja ole.

Yhteisömuoto ei saa olla esteenä tukien saamiseen. Ensi vaiheessa palvelua tuottavien järjestöjen tukipakettiin pitää varata 20 miljoonaa euroa. Tukirahalla ei saisi olla erillisehtoja, vaan sen tulisi olla avointa kaikille syntyville kuluille ilman takaisinmaksuvelvoitetta. Lisätalousarvion suuruusluokassa kyse on melko pienestä summasta, mutta sillä on suuri merkitys järjestöjen palvelutoimintaan ja näiden kohderyhmässä oleviin haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin.

Koronaepidemian vaikutuksia pienituloisiin, työttömiin, osatyökykyisiin ja sairastaviin tulee seurata ja havaittuihin tarpeisiin reagoida

SOSTE pitää tärkeänä, että Suomen hallitus päätti viimeisimmässä lisätalousarviossaan myöntää järjestöille 5 miljoonaa euroa psykososiaalisen tuen antamiseen. Tämä on juuri oikeanlaista hyvinvointitaloudellista reagointia tilanteessa, jossa tuen tarve eri ihmisryhmissä entisestään kasvaa. Yhtälailla on tärkeää, että koronakriisin aiheuttamat Veikkauksen rahapeli tuottojen alenemat kompensoidaan täysimääräisesti vuoden 2020 myöhemmissä lisätalousarvioesityksissä. Tämä luo kansalaistoiminnalle edellytyksiä ihmisten auttamiseen, tukemiseen ja tarpeisiin vastaamiseen.

SOSTE pitää kunnille suunnattua tukea erityisen tärkeänä, jotta koronakriisin ”jälkipyykki” saadaan hoidettua. On vaikea arvioida tuen riittävyttä, koska vielä ei ole tiedossa, miten paljon kriisi tulee lisäämään esimerkiksi lastensuojelun ja muun sosiaalityön tarvetta, pitkäaikaissairaiden hoitamatta jättämisestä aiheutuvia kustannuksia tai päihdehoidon kuluja. Tilannetta pitää seurata tarkkaan ja talous-, terveys- ja sosiaalipolitiikalla on vastattava määrätietoisesti ilmeneviin tarpeisiin.

Jos sosiaali- ja terveystaloutta tai työllisyyspalvelujen saatavuutta ei turvata, hinta on myöhemmin kova sekä kansanterveyden että talouden näkökulmasta. Hoitamattomat sairaudet, pitkäaikaistyöttömyys, laaja-alainen toimintakyvyn heikentyminen sekä työkyvyttömyys ovat tärkeimpiä torjuttavia asioita tällä hetkellä. Esimerkiksi sairastamisen hintaa ei pidä arvioida ainoastaan välittömien kustannusten kautta, vaan pitkän aikavälin vaikutusten huomioiden.

Sairaaloiden toimintaresursseihin, lääkkeisiin, laitteisiin ja suojavaarusteisiin on välttämätöntä panostaa, jotta selvittää akuutista kriisistä ja jotta pystytään takaamaan myös muu tarpeenmukainen ja oikea-aikainen hoito kaikille hoidon tarpeessa oleville. Jatkossa terveydenhuollon varautumista tarttuvien tautien ja epidemioiden hoitamiseen on vahvistettava.

SOSTE pitää hallituksen esityksiä sosiaaliturvan vahvistamisesta koronaepidemian vuoksi erittäin tärkeinä, kun koronakriisi on kasvattanut huomattavasti työttömien ja lomautettujen määrää. Työttömyysturvan määräaikaiset laajennukset ovat erityisen tärkeitä: työttömyysturvan alkamista edeltävä omavastuu-aika poistuu, työssäoloa lyhennetään ja lomautuksen perusteella maksettava työttömyyspäiväraha ei kuluta työttömyyspäivärahan enimmäismaksuaikaa ja myös yrittäjät saavat oikeuden työmarkkinatukeen. Lisäksi koronaepidemian vuoksi palkatta töistä poissa

oleville vanhemmille annettava väliaikainen tuki on tervetullut kädenojennus perheille. Tukea on laajennettava niin, että se kattaa myös erityisryhmät, jotka nyt jäävät tuen ulkopuolelle, esimerkiksi erityisen tuen sijasta tehostettua tukea saavien lasten vanhemmat.

SOSTE pitää tärkeänä, että etuudet saadaan ajoissa maksuun. Lisääntyneiden hakemusten käsittelyyn ja muuhun siihen liittyvään työhön onkin esitetty Kelalle ja työttömyyskassoille lisärahoitusta. Erityisesti pienituloisille tukien myöhästyminen aiheuttaa kohtuuttomia tilanteita. Hakemusten käsittelyn sujumista ja käsittelyaikoja on seurattava ja tarvittaessa resursseja lisättävä, mikäli etuuskäsittely ja maksatus viivästyvät.

Koronakriisi tulee lisäämään ihmisten ylivelkaantumista. Tarvitaan rohkeita ratkaisuja, jotta ihmisten tilanteet eivät jää liian pitkäkestoisiksi. 90-luvun lamassa velkaantuneiden tilannetta ratkottiin vielä 2000-luvun alussa. Talous- ja velkaneuvontaan on varattava riittävästi rahoitusta ja sosiaalista luototusta tulee olla tarjolla koko maassa. Velkajärjestelyyn tarvitaan joustavampaa tulkintaa ja rinnalle uusia kevyempiä maksuohjelmia. Lisäksi on mietittävä järjestelyjä myös vanhoille hyvin korkeakorkoisille lainoille.

Pidemmän aikavälin toimenpiteet

Keskellä koronaepidemiaa on vaikea katsoa talous- ja yhteiskuntapolitiikan valintoja pitkälle eteenpäin. Sen varjolla ei pidä kuitenkaan siirtää tärkeitä yhteiskunnallisia uudistuksia hamaan tulevaisuuteen.

Sote-uudistus

Esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen tarpeellisuus on tullut koronakriisin aikana entistä selkeämmin esiin. Uudistusta ei pidä lykätä vaan pikemminkin nopeuttaa. SOSTE pitää hyvänä, että sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämiseen vuosille 2021 ja 2022 on varattu yhteensä yli 250 miljoonan euron määräraha. On tärkeää, että sosiaali- ja terveyspalveluita pyritään kehittämään samanaikaisesti rakenteiden uudistamisen rinnalla.

Hoivamitoitus ja kompensoivat säästöt

Yksi keskeinen uudistus on hallitusohjelman mukainen vanhuspalvelulain muutos siten, että hoitohenkilöstön mitoituksen tulee olla vähintään 0,7 ympärivuorokautisen hoivan yksiköissä. SOSTE pitää uudistusta hyvänä, mutta suhtautuu kriittisesti sitä kompensoiviin säästöihin. Niistä suurimmat kohdistuvat lääkehuoltoon (60 milj. €) ja yksityisen terveydenhuollon sv-korvauksiin (40 milj. €). SOSTE korostaa, että lääkehuollon säästöjä ei tule tehdä lääkkeenkäyttäjien omavastuiden nostoina tai alentamalla korvaustasoja, vaan käyttämällä rationaalisen lääkehoidon keinoja. Tällaisia ovat esimerkiksi biosimilaarien käytön lisääminen ja haitallisten päällekkäislääkitysten poistaminen useita eri lääkkeitä käyttävillä.

Sv-korvauksiin kohdistuvat säästöt tulevat lisäämään palvelujen kysyntää julkisessa terveydenhuollossa, mikä on huomioitu valtiosuudessa vuodesta 2023 eteenpäin. Tärkeä syy saattaa sote-uudistusta saattaa ripeästi eteenpäin onkin se, että hoitoon pääsy paranee ja kaikille voidaan tarjota oikea-aikaiset ja tarpeenmukaiset sote-palvelut.

Perusturvan kehittäminen

Koronapandemian aiheuttamasta taloudellisesta epävarmuudesta huolimatta on tärkeä viedä heikoimmassa asemassa olevien tilannetta edistäviä uudistuksia johdonmukaisesti eteenpäin. SOSTE pitää tärkeänä mm. asiakasmaksulain uudistusta, jonka ensimmäinen vaihe on juuri ollut lausuntokierroksella. Asiakasmaksulain uudistamista on tarkoitus jatkaa sote- ja maakuntauudistuksen rinnalla. SOSTE pitää tärkeänä, että sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta määrätietoisesti kiinnittää huomiota sairastamisen hintaan. Julkisen talouden näkökulmasta on tärkeää, että asiakasmaksulainsäädännön toteuttamiseen varataan riittävät resurssit tulevina vuosina siten, että uudella mallilla pystytään aidosti vähentämään paljon sairastavien taloudellista taakkaa. SOSTE pitää tärkeänä myös sitä, että jo lähitulevaisuudessa terveyskeskusmaksut poistettaisiin ja valtio kompensoisi tästä aiheutuvat kulut järjestäjille. Kun paljon sairastavien taloudellista taakkaa vähennetään, on sillä pidemmän päälle positiivisia vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin.

Koronariisi on osoittanut perusturvan matalan tason. Sen varassa elävien tulotason on niin matala, että taloudenpito ei josta lainkaan ylimääräisiin kuluihin. Köyhällä ei ole varaa ostaa ruokaa tai muita välttämättömiä tarvikkeita varastoon, kun mitään säästöjä ei ole. Myös ylimääräisten hygieniatarvikkeiden hankkiminen on vaikeaa. Ruoka-avun tarve on lisääntynyt samalla kun sen toteuttaminen on vaikeutunut. Kriisi on myös tuonut esiin puutteita perusturvan kattavuudessa ja väliaikaisesti edunsaajien piiriä onkin laajennettu.

Hallitus teki vuoden 2020 alusta korotuksia perusturvaan. Ne olivat oikean suuntaisia askelia, mutta lähinnä vain paikkasivat edellisten vuosien leikkauksia. Koronakriisin aikana on tehnyt määräaikaista laajennuksia erityisesti työttömyysturvaan. Vuodesta 2021 eteenpäin ei perusturvaan kuitenkaan ole varattu lisäpanostuksia.

Akuutin kriisin ollessa ohi ei ole varaa ryhtyä heikentämään perusturvaa, vaan on pohdittava pysyvämpiä ratkaisuja todettuihin perusturvan puutteisiin, jotta perusturva osaltaan kannattelee ihmisiä läpi taantuman ja ehkäisee ongelmien syventymistä. Pidemmällä aikavälillä perusturvan tason korottamista on jatkettava asteittain kohti viitebudjettien määrittelemää kohtuullisen minimin tasoa. Tämä tukee tavoitetta vähentää toimeentulotuen tarvetta. Lapsiperheköyhyyden vähentäminen on hallitusohjelmassa erityisenä painopisteenä. Jotta perusturvalla tuettaisiin tätä, on muun muassa sidottava lapsilisät indeksiin, korotettava vähimmäismääräisten päivärahojen tasoa ja tarkistettava etuuksien lapsikorotusten tasoa.

Koronakriisin aikana etuuksien myöntämisen menettelyjä on kevennetty. Nyt saatujen kokemusten pohjalta byrokratiaa on kevennettävä pysyvästi. Etuusjärjestelmää on muokattava selkeämmäksi ja sujuvammaksi niin, että kaikki tukiin oikeutetut saavat etuuden helposti ja ilman viivästyksiä. Pidemmällä aikavälillä byrokratian vähentämisellä on mahdollista myös saavuttaa säästöjä, jotka voidaan käyttää perusturvan tason parantamiseen.

Osatyökykyisten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien palvelut

Talouden negatiiviset heilahdukset ovat historian valossa heijastuneet osatyökykyisten työttömyyttä kasvattavasti. Heillä pääsy takaisin työelämään on vaikeampaa kuin ei-osatyökykyisillä ja

todennäköisyys työttömyyden pitkittymiseen kasvaa. Investoinnit vaikeammin työllistyvien työllistymiseen vaativat tehokkaampia ja pitkäkestoisempia toimia, eivätkä tulokset näy lyhyellä aikavälillä. Onkin huolestuttavaa, että julkisen talouden suunnitelman mukaan TEMin hallinnonalan kehys on yhä vallitsevassa tilanteessakin hallituskauden loppua kohden laskeva.

Työttömien henkilökohtaisen palvelun ja palvelukokonaisuuden takaamiseksi on hallitusohjelman mukaisesti varattava tarvittavat henkilöresurssit. Erityisen tuen tarpeessa olevien (muun muassa osatyökykyiset, maahanmuuttajat, vammaiset, nuoret, ikääntyneet) pääsyä työllistymistä edistävien ja yksilöllisten palveluiden piiriin tulee hallitusohjelman mukaisesti tehostaa.

Nyt TE-toimistojen toimintamenoihin on kohdennettu pieni lisämääräraha työllisyyden kuntakokeiluihin vuosina 2021 ja 2022. SOSTE edellyttää, että TE-toimistojen rahoitusta vahvistetaan hallituskaudella 40 miljoonalla, jo aiemmin sovitun 51 miljoonan lisäksi. Lisämääräraha käytetään osaavan henkilöstön kuten työhönvalmentajien ja työkykykoordinaattoreiden lisäämiseen sekä tarvelähtöisten palveluiden saatavuuden varmistamiseen.

Työkykyohjelmaan hallituskaudelle varattua 33 miljoonan määrärahaa tulee korottaa 60 miljoonaan. Lisämäärärahalla varmistetaan ohjelmien ja kokeilujen valtakunnallistaminen sekä kohdentaminen laajemmalle kohderyhmälle.

Pienituloisten asema verouudistuksessa

Hallitus lupaa julkisen talouden suunnitelmassa esitellä kestävä kehityksen verouudistuksen tiekartan vuoden 2020 budjettiriihessä syksyllä. Peruslähtökohta verouudistukselle on se, että hallitus laajentaa veropohjaa ja korottaa välillisiä veroja. SOSTE pitää tämänsuuntaista veropolitiikkaa hyvänä, mutta muistuttaa, ettei pienituloisten tilanne saa kohtuuttomasti heikentyä veropolitiikan linjan muuttuessa. Jos korotuksia kompensoidaan pieni- ja keskituloisille ainoastaan ansiotuloverotuksen keventämisen myötä, pienituloisimmat ja perusturvan varassa elävät eivät käytännössä saa mitään kompensatiota. Heidän kohdallaan korotukset pitää kompensoida muulla tavoin (esim. vähimmäismääräisten päivärahojen ja toimeentulotuen kautta).

Terveysperusteinen verotus

SOSTE vaatii, että terveysperusteisten verojen uudistamisen valmistelu käynnistetään välittömästi. Laaja-alaisempi kansanterveyttä edistävä vero tulee ottaa käyttöön jo tämän hallituskauden aikana. Ravintoon ja elintarvikkeisiin liittyvän verouudistuksen peruslähtökohtana tulee olla se, että jatkossa vero kohdistetaan yhtä lailla sekä sokeriin, suolaan että tyydyttyneeseen rasvaan. Laaja-alainen vero muuttaisi parhaassa tapauksessa sekä kuluttajien että tuottajien käyttäytymistä ja tekisi saatavilla olevista elintarvikkeista terveellisimpiä.

Kansanterveyttä edistävällä verolla voitaisiin kerätä valitusta veron kantotavasta, tasosta sekä verokannan laajuudesta riippuen keskipitkällä aikavälillä noin 500 miljoonan euron lisätulot. Sopeutumisvaiheessa verokertymät olisivat suurempia kuin pitkällä aikavälillä, jolloin veron hyödyt tulevat kasvaneen hyvinvoinnin ja parantuneen terveyden kautta. Vaikuttavan verotason määrittäminen edellyttää sellaisen hintatason löytämistä, johon kuluttajat alkavat reagoida kulutustaan muuttamalla.